

AVRUPA

TAŞIMA ALTYAPISI

(AB RAPORU-ÇEVİREN: ERCAN HAN)

**TÜRKİYE KAMU-SEN
ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ**

ANKARA

Avrupa'da 1990 ve 1999 Arasında Taşıma Altyapısı¹

AB'de otoyollar % 25 daha fazla, demiryolları % 4 daha az.

Otoyol yoğunluğu Orta Avrupa Aday Ülkeleri'nde (CEC) AB'ne göre 6 kat daha yüksek.

AB'de otoyol ağı 1990'la 1999 arasında % 25'ten fazla büyüyerek 1999'da toplam yaklaşık 50.000 km. oldu. Demiryolu ağı ise 1990'lardan 1999'a kadar % 4 küçülerek 154.000 km'.nin hemen altında kaldı.

1999'da AB'de Otoyol ağı², CEC³ ülkeleri ortalamasından 6 kat daha yüksek çıktı. Öte yandan demiryolu ağı yoğunluğu ise % 25 daha az.

En yüksek otoyol yoğunluğu BENELÜKS⁴'de

Avrupa Birliği'nde otoyol ağı 1990 yılında 39.200 km.den 1999'da 49.200 km.ye yükseldi (genişledi). Bu süreçte otoyol uzunluğunun en çok artış gösterdiği ülkeler İspanya (3600 km) ve Fransa (2500 km) oldu. Bununla birlikte (1990 yılında otoyol yoğunluğunun düşük olduğu ülkeler) otoyol ağı, 10 yıllık süreçte Portekiz'de 4 kat, İrlanda'da 3,6 kat, Yunanistan'da 2,6 kat ve Finlandiya'da 2,1 kat artış gösterdi.

1999'da en yüksek otoyol yoğunluğu olan üye ülkeler Hollanda (58 km/1000 km²), Belçika (55), Lüksemburg (44) ve Almanya (32). Öte yandan İrlanda ve Finlandiya (1,4), İsveç (3,5) ve Yunanistan (3,8) yoğunluğu düşük olan ülkeler.

CEC ülkeleri arasında otoyol ağı 1990-1999 yıllarında 3'de bir oranında artarak toplam 2850 km. oldu. Otoyol yoğunluğunun 1000 km² için 2,7 km. olduğu CEC ülkeleri ortalaması 15,8 olan EU ile kıyaslandığında oldukça düşük kalmaktadır. Yalnızca Slovenya (19,7)'da otoyol yoğunluğu AB ortalamasının üstündedir. Bunu Litvanya (6,4), Çek Cumhuriyeti (6,3) ve Slovakya (6,0) takip etmektedir. 3 ülkede otoyol yoğunluğu 1'in altındadır. Polonya (0,9), Romanya (0,5) ve Letonya'da 1999 yılı itibarı ile otoyol bulunmamaktadır.

İsviçre, Çek Cumhuriyeti ve Belçika demiryolu ağının en yoğun olduğu ülkeler.

1990'dan 1999 yılına değin AB'de demiryolu ağı uzunluğu 160.000 km.den 153.600 km.ye düştü. En büyük düşüş Almanya (-2900 km) ve Fransa (-2500 km)'da gerçekleşti. Ancak oransal olarak en büyük düşüş Portekiz (-%22)'de ortaya çıktı.

¹ **Kaynak:** Eurostat, İstatistik Merkezi, Taşımacılık, No 4/2002 “ CEC ve AB Ülkelerinde Taşımacılık Altyapısı, 1990-1999” Raporu

² **Ağ yoğunluğu**, ağ uzunluğunun ülkenin yüzölçümüne bölünmesiyle hesaplanır. Km/1000 km kare olarak ifade edilir.

³ **CEC** (The Central European Candidate Countries) Orta Avrupa Aday Ülkeleri : Bulgaristan, Çek Cum., Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Slovakya ve Slovenya

⁴ **Benelüks** Ülkeleri, Benelüks Ekonomik İşbirliği Ülkeleri (Belçika, Hollanda, Lüksemburg)

Finlandiya ve Yunanistan (17)'in en az demiryolu yoğunluğuna sahip olduğu üye ÷lkelerde en yüksek demiryolu yoğunluğu Belçika (112 km/1000 km²), Almanya (107) ve Lüksemburg (106)'da .

CEC ÷lkelerinde demiryolu ağı, %6'lık bir düşüşle 4000 km azalarak 1999 yılında 65.000 km. oldu. Kapanan 4000 km.lik demiryolunun, eski ağın % 13'ünü teşkil eden 3300 km.si Polonya'daydı.

Demiryolu ağı yoğunluğu 1999'da CEC ÷lkelerinde (60,6 km/1000 km²). AB ÷lkeleri ortalamasına (48,1) göre daha yüksek. En yüksek demiryolu ağı yoğunluğu ise Çek Cumhuriyeti (120) ve İsviçre (122)'de bulunmakta.

Demiryolu ağı CEC ÷lkelerinde AB''ye göre yük taşımacılığında 2 kat daha fazla kullanılırken, yolcu taşımacılığında ise 3'te 1 daha az kullanılıyor.

Bir ağın kullanım düzeyi, ağdaki trafik hacmi toplam uzunluğa oranlanarak hesaplanabilir.

Trafik hacmi yük taşımacılığı için ton-km (yolcu için yolcu-km) şeklinde açıklanır ki ton-km bağlantısı toplam taşınan yükün toplam ağ uzunluğuna oranı anlamına gelir.

Bu gösterge 1999 yılında yük taşımacılığının AB'de kilometre başına 1,3 milyon ton/km, CEC'te 2,5 milyon ton/km olmuştur. Yolcu taşımacılığında ise CEC ÷lkelerinde 0,7 milyon yolcu/ km iken AB'de 1,9 milyon olarak gerçekleşmiştir.

1999 yılında AB'de yük taşımacılığında en yüksek oran Belçika ve Avusturya'da yolcu taşımacılığında Hollanda ve İtalya'da gerçekleşmiştir.

CEC ÷lkeleri arasında demiryolu kullanımı, yük taşımacılığı için Estonya ve Letonya ve yolcu taşımacılığı için Macaristan ve Romanya'da en yüksek oranda gerçekleşmiştir.

AVRUPA'DA ULAŞIM AĞI

	Otoyol Ağı Uzunluğu (km)		Demiryolu Ağ Uzunluğu		1999 Yılı Ağ yoğunluğu (km/1000 km ²)	
	1990	1999	1990	1999	Otoyol	Demiryolu
Belçika	1631	1682	3479	3410	55,1	111,7
Danimarka	601	861	2344	2232	20,0	51,8
Almanya	10809	11427	40981	38126	32,0	106,9
Yunanistan	190	500	2484	2503	3,8	17,0
İspanya	4693	8257	12560	12303	16,4	24,4
Fransa	6824	9303	34260	31727	17,1	58,3
İrlanda	26	94	1944	1909	1,4	27,7
İtalya	6193	6453	16086	16041	21,4	53,2
Lüksemburg	78	115	271	274	44,5	105,9
Hollanda	2092	2360	2798	2808	57,5	68,4
Avusturya	1445	1613	5624	5643	19,2	67,3
Portekiz	316	1252	3592	2794	13,6	30,4
Finland	225	467	5867	5867	1,4	17,4
İsveç	939	1428	10801	11156	3,5	24,0
İngiltere	3181	3421	16914	16847	14,2	69,7
AB15(toplam)	39242	49233	160005	153640	15,8	46,0
Bulgaristan	273	324	4299	4290	2,9	38,7
Çek Cum.	357	499	9451	9444	6,3	119,7
Estonya	41	87	1026	968	1,9	21,4
Macaristan	267	448	7772	7642	4,8	82,1
Letonya	-	-	2397	2413	-	37,4
Litvanya	421	417	2007	1905	6,4	29,2
Polonya	257	268	26228	22891	0,9	73,2
Romanya	113	113	11348	10981	0,5	46,1
Slovakya	192	295	3660	3665	6,0	74,7
Slovenya	228	399	1196	1201	19,7	59,2
CEC(toplam)	2149	2850	69384	65400	2,7	60,6
Norveç	355	589	4044	4021	1,8	12,4
İsviçre	1495	1642	5030	5035	39,8	121,9

2004 YILINDA TÜRKİYE'DE DURUM

	Otoyol Ağı Uzunluğu (km)	Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)	Ağ yoğunluğu (km/1000 km ²)	
			Otoyol	Demiryolu
Türkiye	1892	8671	2,3	10,6
AB15 (ortalama)			15,8	46,0
CEC (ortalama)			2,7	60,6

Kaynak: TC. Devlet Demiryolları, Karayolları Genel Müdürlüğü, Eurostat